

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
**Teacher's Digital Leadership in Bannsamkong Municipal School
at Mueang District, Phuket Province**

รัฐนันท์ รตทอง และ มลรัศม์ เลิศวิไลย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Rattanan Rodthong and Monrak Lertwilai

Phuket Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: rattanan.r@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต 2) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือ เสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้สถิติ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาสภาพภาวะผู้นำดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดดโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: การศึกษาออนไลน์; ยุคดิจิทัล; ภาวะผู้นำดิจิทัล

Abstracts

The purposes of this study aimed to 1) digital leadership of Digital Leadership of the teachers, Bannsamkong Municipal School, Phuket Province 2) to raise the recommendations to improve or enhance digital leadership of the teachers, Ban Sam Kong Municipal School Phuket Province; Using a questionnaire, the data were collected from a total of 48 teachers. The data were then analyzed in terms of frequency, percentage, and mean. The results of this research are as follows.

* วันที่รับบทความ: 9 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 27 กันยายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 29 กันยายน 2564

Received: September 9, 2021; Revised: September 27, 2021; Accepted: September 29, 2021

There are 3 components of digital leadership which are 1) to be adaptive and to facilitate learning environment in Digital Education 2) to adapt the laws and regulations concerning Digital Culture and Mindset 3) to adopt digital visions and utilize Disruptive Technologies. The study also found that the overall digital leadership of these school teachers was at medium level. In each category, 1) to be adaptive and to facilitate learning environment in Digital Education was at high level 2) to adapt the laws and regulations concerning Digital Culture and Mindset was at low level 3) to adopt digital visions and utilize Disruptive Technologies were low.

Keywords: Online Learning; Digital Era; Digital Leadership

บทนำ

ในปัจจุบันโลกยุคใหม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Rapid Change) โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในหลายมิติ โดยเฉพาะในการติดต่อสื่อสารในความร่วมมือ หรือการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และการศึกษา สำหรับในทางสังคมหลังจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและทัศนคติของปัจเจก (individual) รุ่นใหม่ที่แตกต่างจากบุคคลในรุ่นก่อน เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน (Working Life) การใช้ชีวิต (Life Style) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าและบริการต่างๆ (Customers' Behavior) โดยการใช้ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของการทำงานทางไกลโดยใช้อินเทอร์เน็ต (Tele-working) อีกทั้งในสำนักงานสมัยใหม่ได้มีการส่งเสริมสำนักงานไร้กระดาษ (Paperless Office) โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกเพื่อลดการใช้พลังงาน และลดภาวะโลกร้อน นอกจากนี้การเดินทางระยะไกลไปทำงานหรือไปเรียนหนังสือยังเป็นการสิ้นเปลืองพลังงานในการขนส่งอย่างมาก ในขณะที่ค่าเดินทางและค่าพลังงานในการเดินทางมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ

นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ได้แก่ ประเทศไทย 4.0 และพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 ซึ่งประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งรัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ซึ่งประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การ

จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งแผนต่างๆดังกล่าว สอดคล้องกับการที่รัฐบาลต้องการจะเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคคนทุกวัยให้เป็นคนที่มีศักยภาพเพื่อขีดความสามารถในการแข่งขัน และ และการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

นอกจากนี้รัฐบาลได้มีนโยบายและกฎหมายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ได้กำหนดการส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ใน หมวดที่ 9 โดยเฉพาะใน มาตรา 67 ได้กำหนดว่า

“รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย”

ในปัจจุบันผู้เรียนยุคใหม่ที่มีความนิยมการใช้สื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ถ้าผู้เรียนนิยมการเรียนรู้จากสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ผู้สอนก็ควรใช้สื่อให้เหมาะกับผู้เรียนโดยเฉพาะการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รัฐได้กำหนดนโยบายการทำงานที่บ้าน (Work from Home)และการศึกษาออนไลน์ การแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้นเป็นวิกฤตของทั่วโลกแต่เป็นโอกาสสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีของผู้สอน/ผู้เรียน และประชาชนในทุกภาคส่วน

จากผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี สภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย พ.ศ.2559 วิสัยทัศน์เชิงนโยบายประเทศไทย 4.0 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 และแนวคิดการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว การจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพและภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลโดยเฉพาะครูผู้สอนในระดับต่างๆที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศไทย จึงต้องเน้นการพัฒนาสิ่งต่างๆให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่กำลังมา

โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง (ขุนวิเศษนุกุลกิจอุทิศ) เป็นสถานศึกษาในสังกัด เทศบาลนครภูเก็ต เปิดทำการสอนชั้น อนุบาล ถึงชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปัจจุบันมีครูจากระดับปฐมวัยถึง ม.3 รวม 48 คน เจ้าหน้าที่อื่นๆ 30 คน และนักเรียนประมาณ 700 คน โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกองมีวิสัยทัศน์ คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง (ขุนวิเศษนุกุลกิจอุทิศ) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ พันธกิจ (Mission) ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง(ขุนวิเศษนุกุลกิจอุทิศ) ได้กำหนดเพื่อให้การพัฒนานำไปสู่วิสัยทัศน์ หรือความต้องการที่จะเป็นไปในอนาคต คือ 1) พัฒนาความก้าวหน้าของโรงเรียนโดยมุ่งพัฒนาเสริมสร้างเยาวชนให้มีความรู้ดี สุขภาพกายสุขภาพจิตดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จและนักเรียนเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ 2) พัฒนาความก้าวหน้าของบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพก้าวหน้าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของการศึกษา สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีขวัญกำลังใจ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพของตน 3) พัฒนา ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต
2. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต นี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาและให้ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต การดำเนินการวิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น หัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากประชากร คือ ครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต จำนวน 48 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การให้คะแนนในแบบสอบถามเป็นแบบ 5 ระดับคะแนน (Likert Scale)

การเลือกคะแนนเท่ากับ 5 หมายถึง มากที่สุด

การเลือกคะแนนเท่ากับ 4 หมายถึง มาก

การเลือกคะแนนเท่ากับ 3 หมายถึง ปานกลาง

การเลือกคะแนนเท่ากับ 2 หมายถึง น้อย

การเลือกคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ : ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ความถี่ และร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายเปิด
เกณฑ์ในการพิจารณาระดับคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.00-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.00-3.99 หมายถึง มาก

2.00-2.99 หมายถึง ปานกลาง

1.00-1.99 หมายถึง น้อย

0.00-0.99 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นตอนการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบาย คำสั่งของทางราชการในระดับต่างๆ รวมทั้งเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ หลังจากนั้น เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดจากการสังเคราะห์แนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล และสร้างเครื่องมือและเก็บข้อมูลสภาพภาวะผู้นำดิจิทัล วิเคราะห์/ตรวจสอบข้อมูล โดยศึกษาภาวะแวดล้อม/ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน

2. ออกแบบสอบถามเก็บข้อมูลสภาพภาวะผู้นำดิจิทัล

โดยสร้างแบบสอบถาม Questionnaires เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และคำถามภาวะผู้นำดิจิทัล ด้านต่างๆ แบบ Likert Scale รวมถึงข้อเสนอแนะแบบคำถามปลายเปิด ใน Google Form และส่งคิวอาร์โค้ด และ/หรือ ลิงค์คำถามให้คณะครูผู้ตอบคำถาม

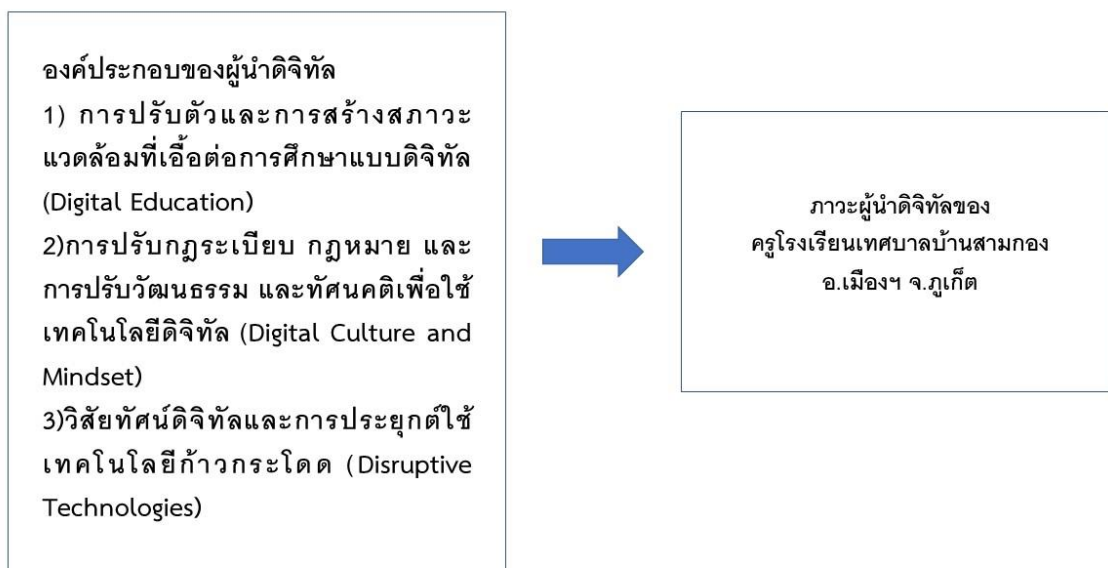
3. วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใน Google Form และ โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ สถิติที่ใช้เป็นแบบเชิงพรรณนา Descriptive Statistics ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฯลฯ หลังจากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยรายข้อ และรายด้าน และวิเคราะห์ข้อมูล

4. เขียนรายงานวิจัย

นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ จัดระเบียบ และสรุป เป็นรายงานวิจัย และเผยแพร่ข้อมูลทางวารสารวิชาการ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และแบบสอบถาม และจากการนำการประเมิน ข้อคิดเห็นและ ได้มีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม การศึกษาสภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาระบบดิจิทัล 2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดด มีผลดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของการศึกษาสภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามทอง

ด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาระบบดิจิทัล	3.42	0.35	ระดับมาก
2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	1.89	0.53	ระดับน้อย
3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดด	1.35	0.47	ระดับน้อย
รวม	2.34	0.42	ระดับปานกลาง

จากตารางพบว่า ระดับข้อคิดเห็นการศึกษาสภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนบ้านสามทองโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมที่ 0.42 โดยในด้านการปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาระบบดิจิทัลมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.35 ในด้านการปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยที่ 1.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53 ในด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดดมีค่าเฉลี่ยที่ 1.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.47 ตามลำดับ

การศึกษาสภาวะผู้นำดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน สรุป ดังนี้ 1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษแบบดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดดโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษแบบดิจิทัล

เป็นอำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับสูงและหน่วยนโยบายทางการศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนในการแปลงโอกาสต่างๆให้เป็นแรงผลักดันให้การศึกษามีประสิทธิภาพ แต่ต้องการการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และตัวนักเรียน ในขณะเดียวกันต้องรับมือต่ออุปสรรคต่างๆจากภายนอกองค์กร การพัฒนาเทคโนโลยีและสื่อที่สอดคล้อง และการดำรงสิ่งต่างๆเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรต้องเข้าใจวิสัยทัศน์องค์กร และเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารการศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำผสมผสานกับการบริหารจัดการที่เยี่ยมยอดจึงจะเกิดสิ่งเหล่านั้นได้ การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษแบบดิจิทัล

ยังเป็นการอำนาจการต่อองค์ประกอบอื่นๆในการทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการบริหารงาน ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องส่งเสริมสนับสนุนโดยเฉพาะ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Environment) และภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษา ในสถานที่ทำงาน และสถานที่พัก การให้กำลังใจ ชมเชย และให้รางวัลตามโอกาสต่างๆกับบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง กับบุคลากรที่กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ควรสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การแลกเปลี่ยนความรู้ และการจัดการความรู้กับองค์กรภายในและภายนอกอยู่ตลอดเวลา

แผนงาน/โครงการ หรือ มาตรการที่สำคัญสำหรับองค์ประกอบที่ 1 เช่น

1.1 โครงการอบรมภาวะผู้นำการศึกษาแบบดิจิทัล

1.2 โครงการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษาสำหรับการศึกษาแบบดิจิทัล

1.3 โครงการสื่อสารองค์กรการศึกษาแบบดิจิทัลทั้งในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา

1.4 โครงการสร้างเครือข่ายกับวิทยากรภายนอก และ เครือข่ายระหว่างสถานศึกษา

การศึกษาแบบดิจิทัล

1.5 โครงการการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อค้นหาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ทั้งห้องเรียนแบบชั้นเรียน และ การศึกษาแบบดิจิทัล/การศึกษาออนไลน์ ด้วยระบบ Learning Management System (LMS) เช่น Google Classroom, Google Meet, Zoom, Microsoft Team และอื่นๆ

2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่สำคัญคือการนำระบบ e-office and e-signature เข้ามาใช้อย่างสมบูรณ์ซึ่งจะลดเวลาในการส่งหนังสือเวียน การลดหัวเวลายในการสนับสนุนงานต่างๆ การประหยัดกระดาษ และช่วยสนับสนุนการลดภาวะโลกร้อนอีกด้วย

โครงการต่อไปคือการจัดโครงการอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ หรือ โทรศัพท์มือถือราคาถูกหรือการผ่อนผ่านสวัสดิการของหน่วยงาน หรือโรงเรียนให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนและนักเรียนโดยการสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการด้วยการแลกเปลี่ยนสิทธิประโยชน์ต่างๆจะเป็นการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนและนักเรียนได้เข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนและเพิ่มช่องทางการรับสื่อการสอนแบบ Disruptive Technologies

3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดด

แผนงาน/โครงการ หรือ มาตรการสำคัญสำหรับองค์ประกอบที่ 3 เช่น

3.1 โครงการการสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับสถาบันการศึกษาภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบดิจิทัล/การศึกษาออนไลน์

3.2 โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมการพัฒนาตนเองในสถานศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแบบดิจิทัล/การศึกษาออนไลน์ อำนาจความสะดวกในการพัฒนาตนเอง การชวนขยายไผ่หาความรู้จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะดำรงสมรรถนะทางดิจิทัลของครูและบุคลากรให้ดำรงอยู่แม้สภาวะแวดล้อมต่างๆจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแต่ครูและบุคลากรเองสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อยู่ตลอดเวลาถือเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการไผ่หาความรู้/การค้นหาความรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และความสามารถในการเรียนรู้ได้เอง (Learn How to Learn) ในปัจจุบัน

3.3 โครงการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานปกติและหน่วยนโยบายการศึกษาในการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาตนเองให้กับครูและบุคลากรเกี่ยวกับการศึกษาแบบดิจิทัล/การศึกษาออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดดโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต ได้ศึกษาครูโรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อ.เมืองฯ จ.ภูเก็ต จำนวน 48 คนจากระดับปฐมวัยถึงมัธยมปีที่ 3 โดยศึกษาจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของสิ่งแวดล้อมโลก ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ นโยบายของทางราชการในการพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในแนวคิด ภายหลังปกติ (Next Normal) ของ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2564 : ออนไลน์) ทำให้เกิดความต้องการที่จะต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลเจ้าหน้าที่ราชการและของครูในระดับต่างๆ

จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล 3 ด้าน คือ 1) การปรับตัวและการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาดิจิทัล 2) การปรับกฎระเบียบ กฎหมาย และการปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีก้าวกระโดด ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ซึ่งแนวคิดแต่ละด้าน ควรจะนำไปสู่การกำหนดการพัฒนาหรือเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล เป็น แผนงาน โครงการ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และ การประเมินในระหว่างปฏิบัติตามแผนตามระยะเวลา ประจำปี และหลังเสร็จสิ้นโครงการ รวมทั้ง การประเมิน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ และปรับปรุง แผนงาน โครงการ อยู่ตลอดเวลา อันจะส่งผลต่อ คุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อการพัฒนาหรือเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลในโรงเรียนต่างๆ รวมถึงจะเป็นตัวอย่างที่ดี (Best Practice) ให้กับการบริหาร การศึกษาแบบอื่นๆต่อไป

สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกรัตน์ เชื้อวังคำ และ วัลลภา อาริรัตน์ (2564 : 9) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล คือการรู้และใช้ การสื่อสาร และจริยธรรมดิจิทัล 2) การเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล คือความเชี่ยวชาญในการใช้ การบริหารจัดการ และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และ 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล คือการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัล

ที่สำคัญคือ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2562 : ออนไลน์) ได้กำหนดนโยบายและกำลังปรับกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องความปกติถัดไป (Next normal) ในการปฏิรูประบบราชการไทย ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ 1) การปรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเอื้อต่อการดำเนินการธุรกรรมดิจิทัลในภาพรวมและทุกภาคส่วน (Laws and Regulation) และ 2) การปรับวัฒนธรรม และทัศนคติเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Mindset)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

- 1.1 ปรับสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานตามแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล รวมถึงกฎระเบียบ และ กฎหมาย
- 1.2 เปิดการฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว
- 1.3 ควรส่งเสริมการศึกษา/วิจัยและขยายการเชื่อมต่อและเข้าถึงฐานข้อมูลเพื่อการวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลกับสถาบันทางวิชาการทั้งภายในประเทศและนานาชาติ
- 1.4 ติดตามการเผยแพร่องค์ความรู้ แนวคิด ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆจากแหล่งค้นคว้าใหม่ๆ เช่นโซเชียลเน็ตเวิร์ค เกี่ยวกับ Disruptive Technologies

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1 ควรมีการจัดสัมมนาและสร้างเครือข่ายการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัล ทั้งภายในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆที่หลากหลาย
- 2.2 เปิดรับความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลในโรงเรียนและตัวนักเรียนในระดับต่างๆ
- 2.3 ส่งเสริมการฝึกอบรมการออกแบบและการใช้การประเมินภาวะผู้นำดิจิทัลในโรงเรียนและตัวนักเรียนในระดับต่างๆ
- 2.4 ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อค้นหาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ทั้งห้องเรียนแบบชั้นเรียน และ การศึกษาแบบดิจิทัล/การศึกษาออนไลน์ ด้วยระบบ Learning Management Systems (LMS) เช่น Google Classroom, Google Meet, Zoom, Microsoft Team และอื่นๆ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรศึกษา/วิจัยภาวะผู้นำดิจิทัล ในโรงเรียนอื่นๆ ในระดับต่างๆ เช่นโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว โรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ โรงเรียนเทศบาลปลุกปัญญาในพระอุปถัมภ์ โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต โรงเรียนเทศบาลพิบูลสวัสดี โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนครภูเก็ต

3.2 ควรศึกษา/วิจัยภาวะผู้นำดิจิทัล ยังควรมีการพัฒนาองค์ประกอบหรือตัวชี้วัดมากกว่านี้ จึงควรมีการวิจัยพัฒนาเพื่อปรับตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัล ให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

3.3 ควรศึกษา/วิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลมุมมองของการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) และการวิจัยฉากทัศน์ในอนาคต (Future Scenarios) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเตรียมการสำหรับอนาคตที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของทุกภาคส่วนในสังคม และควรทำการวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลในบริบทอื่นๆ และองค์กรแบบอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ก.พ.ร.). (2562). การปฏิรูประบบราชการไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: <http://www.opdc.go.th/index.php>
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2564). Next normal การปฏิรูประบบราชการไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=7gQ_pNmxPIo
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์คำ, วัลลภา อาริรัตน์. 2564. องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *การประชุมผลงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22*. วันที่ 24 มีนาคม 2564 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.